

Elektrituruseaduse muutmise eelnõu **555 SE**

Saartalitluse tagamise võimekus ning salvestuse ja tarbimise
juhtimise elavdamine

Majanduskomisjon
13.01.2025

Eelnõu käsitleb järgmiseid teemasid:

1. Saartalitluse tagamise võimekus
2. Salvistus ja tarbimise juhtimine
3. Kauplemisperioodil netomõõtmise
4. Tasakaalustamisvõimsuste hankimise arveldamine
5. Direktiivi ülevõtmist puudutav

1. Saartalitluse tagamise võimekus

Probleem: vaja tagada vähemalt 1000 MW juhitavaid võimsuseid, kuid põlevkivielekter ei ole konkurentsivõimeline

- Turule saavad põlevkiviplokid võrreldes 2022. aastaga 3 korda vähem.
- Järgnevatel aastatel on oodata kahjumi süvenemist, mis viiks kaasa kahjumlike plokkide sulgemiseni.
- Kindlustamiseks elektrisüsteemi stabiilseks toimimiseks piisavas mahus juhitavaid võimsusi (ca 950-1000MW), on vaja alates 2026. aastast saartalitlusvõime tagamise teenust.
- Saartalitlusvõime tagamise teenuses osalevad juhitavad võimsused saavad olla ka turul, mis aitab alla tuua kõrgeid elektrihindade tippusid.

Lahendus: saartalituse meede

- Kuni juhitava võimsuse meetme käivitumiseni - 1000 MW omaniku ootus
- Alates 01.01.2026 saartalitlus
- Alates 01.01.2027 strateegiline reserv, kui saartalitlus kujuneb kallimaks strateegilisest reservist
- Alates 01.01.2029 puudub vajadus mehhanismide rakendamiseks, tingimusel, et Eleringi sagedusreservi hankest valmib 500 MW uusi kindlaid võimsusi

Saartalitluse meetme mõju ja tingimused

- Saartalitluse võimekuse tagamise teenusega tagatakse elektrisüsteemi stabiilsuse hoidmiseks vajaminevad võimsused (ca 950-1000MW).
 - Säilib energiasüsteemi iseseisev toimimine, kui välisühendustega peaks midagi juhtuma.
 - Põhitingimus: tootja peab suutma vähemalt 10 päeva järjest pakkuda enda võimsust.
 - 10 päeva valik lähtub Eleringi hinnangust, kaua kulub füüsiliselt liinide parandamiseks.
 - Tarbija katab kulu tarbitud elektrienergia alusel. Hinnanguline maksimaalne maksumus meetmele 34 mln eurot aastas.
 - Kulu tarbijale 0,42senti/kWh
 - 2024. aasta keskmise elektrilõpphinnast 17,4 s/kWh moodustab tasu ligikaudu 2,4%
 - Juhitavate võimsuste turul hoidmine toob ühiskonnale sotsiaalmajanduslikku kasu.
-

2. Salvestus ja tarbimise juhtimine

Salvestus ja tarbimise juhtimine toovad elektrihipda alla ja vähendavad juhitavate võimsuste vajadust. 500 MW salvestust vähendab keskmist elektrihipda kuni 8% ja sagedusreservide kulu kuni 6% (allikas: TalTech).

Investeeringuid salvestusse pärsib võrgutasu ja taastuenergiatasu ning tulevikus ka tasakaalustamisvõimsuse tasu topelt maksmine.

- Alates 1. juuli 2025 kaob topelt maksustamine tasakaalustamisvõimsuse tasult;
- Alates 1. jaanuar 2026 kaob topelt maksustamine võrgutasult ja taastuenergiatasult.

Tarbimise juhtimise edendamiseks tehakse seadusesse täiendused:

- Alates 1. jaanuar 2027 saab tarbija tarbimise vähendamist elektriturule müüa.

Tulemus: Rohkem salvestust ja tarbimist toovad tipuhinnad alla.

3. Elektritoodangu netomõõtmine

Rakendame kauplemisperioodil netomõõtmise alates 1. jaanuar 2027

- Edaspidi ei saa tarbija arveid omatoodetud elektri tarbimise eest, elektri tarbimine ja tootmine tasaarveldatakse 15 minuti jooksul
- Tootvatel tarbijatel vähenevad kulud elektri ostmisele võrgust 5 kuni 40%

Faasi lõikes (15 min siseselt):

Tänane lähenemine:

5 min tarbimine: 0,5 kWh
5 min tootmine: 1 kWh
5 min tarbimine: 0,5 kWh
KOKKU (15 min):
tootmine = 1 kWh
tarbimine = 1 kWh

Lähenemine pärast muudatust:

5 min tarbimine: 0,5 kWh
5 min tootmine: 1 kWh
5 min tarbimine: 0,5 kWh
KOKKU (15 min):
tootmine = 0 kWh
tarbimine = 0 kWh

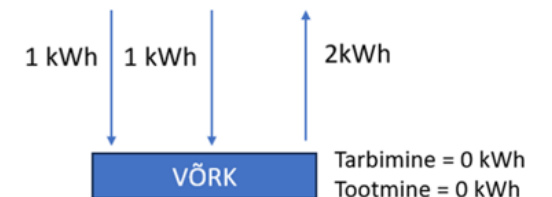

Faaside vahel (15 min siseselt):

Tänane lähenemine:

Lähenemine pärast muudatust:

4. Tasakaalustamisvõimsuse tasu arveldamine

- Luuakse arveldamise põhimõtted;
- Lisatakse sätteid, mille kohaselt tasu muutumine ei too kaasa lepingute üles ütlemist.

Tasakaalustamisvõimsuse tasust:

- **Tasu kasutatakse sagedusreservide võimsuste hankimiseks.** Võimsusi hangitakse, et tagada elektrisüsteemi sagedus ootamatutes olukordades (nt Estlink 2 rikke korral). Elering hakkab sagedusreserve hankima 4. veebruar 2025.
- Sagedusreservide hankimise prognoositud kulu 2025. aastal: ~60 mln.€. 4. veebruar kuni 30. juuni katab kulu Elering ülekoormustulust. Leevendusmeede on kinnitamisel Konkurentsiametis. Tootjatele ja tarbijatele kokkuhoid ~30 mln.€.
- Tootjatele ja tarbijatele prognoositud tasakaalustamisvõimsuse tasu 0,5 s/kWh. Elering teeb tööd tasu jaotamise metoodika ühtlustamiseks Läti ja Leeduga.

5. Direktiivi ülevõtmist puudutav

- Elektrimüüja esitab elektrilepinguga lepingu kokkuvõtte;
- Täpsustatakse elektriarvetele lisatavat infot;
- Väiksemad võrguettevõtjad ei pea enam koostama elektrivõrgu pikaajalist arengukava (alla 100 GWh tarbimismahuga ettevõtjad);
- Müüja kohustus pakkuda arvete maksmiseks paindlikku korda;
- Võlgnevuse tekkimisel teavitab võrguettevõtja tarbijat võimalustest võlgnevusest vabaneda nt toimetulekutoetus, võlanõustamisteenus, energia säästmise võimalused, võimalus osamaksetena tasuda.

Täname